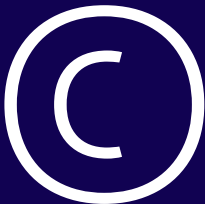

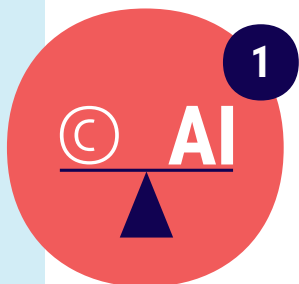
Tekoälylle pelisäännöt luovan alan vahvistamiseksi

Kopioiston tavoitteet hallituskaudelle 2027–2031

AI

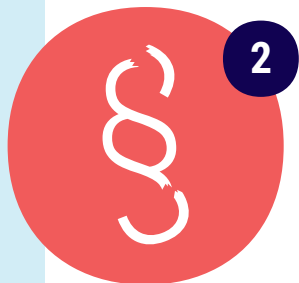
Tavoitteemme

1

Lainsäädäntö tekoälyaikaan

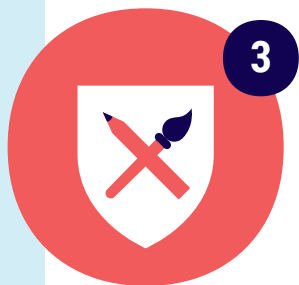
Tekoälyä on koulutettu ja kehitetään edelleen suomalaisilla teoksilla ilman lupaa ja korvausta. Tekijänoikeuslainsäädäntö on päivitettävä tekoälyn aikakaudelle, jotta luova työ pysyy kannattavana.

2

Hyvitysjärjestelmä kuntoon

Yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmä on juridisesti rikki ja poliittisesti helppo korjata.

3

Kulttuurille puolustusohjelma

Suomalainen kulttuuri on kriisinkestävytemme selkäranka. Sen edellytykset kuitenkin rapautuvat juuri nyt kun tarve on suurin. Nyt tarvitaan suomalaisen kulttuurin puolustusohjelma.

Luovien alojen vahvistaminen ei ole vain kulttuuripolitiikkaa vaan myös kasvupolitiikkaa. Siksi Suomen tulee rakentaa tekoälytulevaisuutta luovaa työtä vaalien.

Tekijyyttä ja luovan alan yrittäjyyttä tukevien rakenteiden on oltava kunnossa, jotta kulttuurin kasvupotentiaali saadaan realisoitua ja suomalaisia teoksia edelleen syntyy.

Valtteri Niiranen,
Kopioiston toimitusjohtaja

Keinomme

Jotta luovat alat ja tekijänoikeus eivät unohdu uusimman teknologisen harppauksen keskellä, on hallituskaudella 2027–2031 toteutettava seuraavat muutokset:

I. Luovaa alaa suojaava tekijänoikeuslaki ja oikeuksien täytäntöönpano on päivitettävä tekoälyn aikakaudelle.

II. Tekijänoikeuksista on varmistettava asianmukaiset korvaukset.

III. Yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmä on uudistettava opetus- ja kulttuuriministeriön teettämän selvityksen mukaisesti.

IV. Luovien alojen kasvua tukeva alkuvaiheen rahoitus on vakiinnutettava.

V. Kulttuurin rahoitus on korotettava yhteen prosenttiin valtion budjetista.

I. Luovaa alaa suojaava tekijänoikeuslaki ja oikeuksien täytäntöönpano on päivitettävä tekoälyn aikakaudelle

Mikä on ongelma?

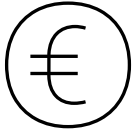
Luovaa alaa on viime vuosina ravistellut tekoälyn esiinmarssi. Tekoälyä on koulutettu luvatta kulttuuri- ja ajankohtaissisällöillä, eivätkä luovan alan ammattilaiset ole saaneet tästä käytöstä asianmukaista korvausta. Myös jotkut tekoälyn käyttötavat ovat sellaisia, että niihin tarvitaan oikeusvarma ja kattava tekijänoikeuslupa.

Miksi asia on korjattava?

Moderni tekijänoikeuslainsäädäntö sekä tehokkaat täytäntöönpanokeinot luovat selkeärajaisen toimintaympäristön, joka tukee innovaatioiden ja kasvun mahdollisuuksia myös tekoälyn aikakaudella. Ajantasainen tekijänoikeuslaki mahdollistaa sen, että luovalla alalla voi ansaita, perustaa yrityksiä, kansainvälistyä ja menestyä. Selkeät pelisäännöt ja toimivat luvat ovat myös tekijänoikeuden suojaamia sisältöjä hyödyntävien yritysten etu, sillä silloin ne voivat toimia vastuullisesti ilman pelkoa oikeuksien loukkauksesta.

Ehdottamamme ratkaisut hallituskaudelle 2027–2031:

- Päivitetään tekijänoikeuslaissa säädetty kattava ja joustava lupajärjestelmä eli sopimuslisenssi kattamaan kirjallisten ja kuvataiteellisten teosten käyttö tekoälyn kehittämisessä.
- Lisätään tekijänoikeuslakiin tekijänoikeusjärjestöille asiavaltuus eli mahdollisuus valvoa tehokkaasti edustamiensa luovan alan ammattilaisten oikeuksia.
- Nostetaan IP-oikeusrikosten rangaistusmaksimi pohjoismaiselle tasolle kuuteen vuoteen. Muutos on toteutettavissa samoin kuin Ruotsissa eli lisäämällä tekijänoikeusrikokseen törkeä tekemuoto.
- Säädetään henkilön tunnistettaville piirteille erityinen suoja, joka antaa yksilöille suojan ja keinot puuttua oman kuvansa, äänensä ja olemuksensa luvattomaan käyttöön, esimerkiksi syvävääreännösten osalta. Tavoitteena on, että äänen, kuvan ja olemuksen käyttö perustuu henkilön suostumukseen.

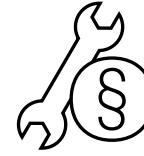
II. Tekijänoikeuksista on varmistettava asianmukaiset korvaukset

Mikä on ongelma?

Valtion maksamat tekijänoikeuskorvaukset eivät usein ole sidottuna indeksiin, minkä takia niiden korotuspainetta kertyy vuosien mittaan. Samaan aikaan teknologinen kehitys mahdollistaa yhä monipuolisemmat teosten käyttötavat. Myös uudenaikaisesta käytöstä, esimerkiksi teosten digitoimisesta verkkoon tai kopioimisesta tekoälypromptiin, tulee maksaa tekijänoikeuskorvaus.

Miksi asia on korjattava?

Meitä ilahduttavat, koskettavat ja sivistävät kulttuurikokemukset eivät synny tyhjästä. Niiden takana on aina luovan alan ammattilainen – kirjailija, kustantaja, käsikirjoittaja, ohjaaja, valokuvaaja tai kuvittaja. Koska luovan alan ammattilainen tienaa elantonsa useasta lähteestä, on tärkeää, että kaikista käyttötavoista huolehditaan asianmukaiset korvaukset. Kun luovalla työllä voi ansaita, voi uutta kulttuuria syntyä jatkossakin.

III: Yksityisen kopioinnin hyvitys-järjestelmä on uudistettava opetus- ja kulttuuriministeriön teettämän selvityksen mukaisesti

Mikä on ongelma?

Nykyinen valtion budjetista maksettava yksityisen kopioinnin hyvitys on EU-oikeuden ja direktiivin vastainen. Tämä todettiin helmikuussa 2025 julkaistussa opetus- ja kulttuuriministeriön tilaamassa hovioikeudenneuvos Harengon selvityksessä hyvitysjärjestelmän kehittämiseksi. Lisäksi hyvitystä saavat Suomessa vain musiikin ja audiovisuaalisten sisältöjen tekijät ja oikeudenhaltijat, vaikka kansalaisilla on lakiin perustuva oikeus kopioida yksityiseen käyttöön muitakin teoslajeja, kuten kirjoja, nuotteja ja kuvia.

Miksi asia on korjattava?

Hyvitys ei ole harkinnanvarainen kulttuurituki, vaan lakiin ja direktiiviin perustuva korvaus yksityisen kopioinnin ja tallentamisen aiheuttamasta haitasta. Jos lainmuutokseen ei ryhdytä pikaisesti, olisi Suomessa EU-oikeuden ja direktiivin vastainen oikeustila, johon komissio saattaa joutua puuttumaan. Muuttamalla yksityisen kopioinnin hyvityksen tallennuspohjaiseksi, vapautuu valtion budjetista seuraavalla hallituskaudella 5,5 miljoonaa euroa vuosittain.

Ehdottamamme ratkaisut hallituskaudelle 2027–2031:

1. Nostetaan Opetushallituksen tekijänoikeuslakiin perustuvien käyttöilupien määrärahat asianmukaiselle tasolle 22,2 miljoonaan euroon nykyisestä 16,7 miljoonasta eurosta – huomioiden sekä inflaation että yleistyneen teosten kopioimisen tekoälysovelluksiin.
2. Turvataan kulttuuriperintölaitoksille riittävät määrärahat myös tekijänoikeuskorvauksiin, kun digitaalista saatavuutta edistetään esimerkiksi avaamalla digitoituja aineistoja verkkoon.

3. Korotetaan lakiin perustuvan lainauskorvauksen ja e-aineistojen käyttökorvauksen määrää huomioiden lisääntyneet lainausmäärät ja indeksistä jälkeen jäänyt nykyinen taso. Tavoitteena on saavuttaa 20 %:n tasokorotus, joka vastaa inflaatiokorotusta.

4. Nostetaan yksityisen kopioinnin hyvityksen määrä hovioikeudenneuvos Harengon selvityksessään arvioimalle kohtuulliselle tasolle 14–15 miljoonaan euroon nykyisestä 5,5 miljoonasta eurosta. Samalla varmistetaan, että hyvitystä saavat musiikin ja audiovisuaalisten teosten tekijöiden lisäksi myös kuvien ja kirjallisten teosten tekijät ja kustantajat.

Ehdottamamme ratkaisut hallituskaudelle 2027–2031:

1. Muutetaan tekijänoikeuslaissa säädetty yksityisen kopioinnin hyvitys-järjestelmä hovioikeudenneuvos Harengon selvitykseen nojaten tallennusmaksupohjaiseksi ja EU-direktiivin mukaiseksi.

2. Korjataan samalla järjestelmä kattamaan musiikin ja audiovisuaalisten teosten lisäksi myös kirjalliset ja kuvataiteelliset teokset, joiden kaikkien yksityinen kopiointi on Suomessa sallittua.

IV: Luovien alojen kasvua tukeva alkuvaiheen rahoitus on vakiinnutettava

Mikä on ongelma?

Viime vuosina luovan alan tuotekehitys ja sisällöntuotanto ovat tehostuneet tekoälyn ja muiden teknologisten mahdollisuuksien myötä. Kun luova ala elää murroksessa, korostuu erityisesti aikaisen vaiheen tukien merkitys. Elokuva-alan tulevaisuutta uhkaa lisäksi vaikea markkinatilanne ja alaan kohdistuneet säästöpainet. Useimmissa verokkimaissamme on kansalliset elokuvan kehittämissuunnitelmat, mutta Suomesta tällainen puuttuu.

Miksi asia on korjattava?

Vuonna 2025 julkaistussa Luovan talouden kasvustrategiassa kirjattiin yhdeksi luovan talouden kasvua turvaavaksi käytännön toimenpiteeksi Kapioston osana toimivan AVEKin kautta myönnetty DigiDemo- ja CreaDemo-tuet sekä niihin liittyvä neuvonta. Demotuella yritykset saavat tuotekehityksensä käyntiin ja voivat esitellä demoja esimerkiksi potentiaalisille yksityisille rahoittajille.

Koska suomalaisten tarinoita kertovat vain suomalaiset, on varmistettava, että tulevaisuudessakin on kotimaisia elokuvantekijöitä. AVEKin Kehittämö-ohjelmasta syntyy kotimaisen elokuvan tulevaisuuden tekijöitä. Kehittämissuunnitelmassa mentoroidaan sukupolvensa lahjakkaimpia tekijöitä ja muovataan uusien, korkeatasoisten elokuvien alkuja.

Ehdottamamme ratkaisut hallituskaudelle 2027–2031:

1. Vakinaistetaan Kapioston osana toimivan AVEKin luovien alojen Demo-ohjelmat ja turvataan niiden rahoitus. DigiDemo- ja Creademo-tukiin osoitetaan valtion budjetista vuosirahoituksena 1 350 000 €.

2. Turvataan kotimaisten av-sisältöjen tulevaisuus AVEKin Kehittämö-ohjelmalla, jolle tulee osoittaa vuosirahoituksena 500 000 €.

1%

V: Kulttuurin rahoitus on korotettava yhteen prosenttiin valtion budjetista

Mikä on ongelma?

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus kulttuurille on valtion kokonaisbudjetista tällä hetkellä Suomessa vain 0,8 %. Tämä on selvästi vähemmän kuin muissa Pohjoismaissa, joissa vastaavan kulttuuribudjetin osuus on keskimäärin yli prosentin luokkaa. Luovalla alalla on paljon potentiaalia, mutta kehitystä ja kasvua ei voi syntyä, jos alan perusrahoituksesta jatkuvasti leikataan.

Miksi asia on korjattava?

Suomalainen sivistys ansaitsee samat menestyksen mahdollisuudet kuin kansalliselle kulttuurille annetaan naapurimaissamme. Kotimaisia kulttuurisisältöjä syntyy vain, jos luovan alan rahoitukseen satsataan. Satsaus luovaan alaan on usein myös taloudellisesti kannattavaa: esimerkiksi elokuvatuotantoihin kanavoitu julkinen rahoitus synnyttää yli kaksinkertaisen määrän investointeja kaupalliselta sektorilta ja palautuu kokonaisuudessaan valtiolle mm. verotuksen kautta.

Hallituskaudella 2027–2031 on OKM:ltä tuleva kulttuurin rahoitus korotettava yhteen prosenttiin valtion budjetista.

10%

Luovien alojen kokonaistalous Suomessa on noin

16,7 miljardia euroa.

Se on

3,2 % BKT:sta.

EU:n tasolla luovan alan keskiarvoinen osuus BKT:sta on 4,4 %. Verrattuna esimerkiksi Ruotsiin, Suomessa aineetonta arvонуontia ja luovien alojen potentiaalia hyödynnetään vielä verrattain vähän.

Lähteet: Pasi Holmin ja FCG:n Luovat ry:lle toteuttama selvitys, elokuu 2025 | Tilastokeskuksen Kulttuurin satelliittitilinpito, 2023 | GESACin ja EY:n selvitys Eurooppaa jälleenrakentamassa – Kulttuuriin ja luovuuteen perustuva talous ennen ja jälkeen koronan, 2021

Mikä Kopiosto?

Me Kopiostossa mahdollistamme tekijänoikeuden suojaamien julkaisujen ja audiovisuaalisten teosten vaivattoman ja vastuullisen käytön. Samalla varmistamme, että luovan alan ammattilaiset saavat heille kuuluvat korvaukset teostensa käytöstä. Olemme Suomen luovaa alaa kattavimmin edustava tekijänoikeusjärjestö.

Osanamme toimii myös Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK.

| Yhdessä luovan työn asialla

Tekijöitä edustavat jäsenjärjestömme

Aikakauslehtien päätoimittajat ry
Akava ry
Animaatiokilta ry
Finlands svenska författareförening rf
Finlands Svenska Skådespelarförbund rf
Finnfoto ry
Forum Artis ry
Freelance Ohjelmatyöntekijät FOT ry
Grafia ry
Gramex äänitemusiikin tekijänoikeusjärjestö ry
Kuvasto visuaalisen alan tekijänoikeusjärjestö ry
Kuvittajat ry
Lavastus- ja pukusuunnittelijat ry
Näyttelijäliitto ry
Paikallislehtien Päätoimittajayhdistys ry
Päätoimittajien yhdistys ry
Radio- ja televisiotoimittajien liitto ry
Sarjakuvantekijät ry
Suomen arvostelijain liitto ry
Suomen elokuva- ja mediatyöntekijät SET ry
Suomen Elokuvaajien Yhdistys F.S.C. ry
Suomen Elokuvaohjaajaliitto SELO ry
Suomen Journalistiliitto ry

Suomen Kirjailijaliitto ry
Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry
Suomen lasten- ja nuortenkirjailijat ry
Suomen maskeeraajat ry
Suomen Musiikintekijät ry
Suomen Muusikkojen Liitto ry
Suomen Näytelmäkirjailijat ja Käsikirjoittajat
– Finlands Dramatiker och Manusförfattare ry
Suomen Radio- ja TV-selostajat ry
Suomen Säveltäjät ry
Suomen Taiteilijaseura ry
Suomen tanssi- ja sirkustaiteilijat ry
Suomen tiedetoimittajain liitto ry
Suomen tietokirjailijat ry
Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry

Kustantajia edustavat jäsenjärjestömme

Aikakausmedia ry
Suomen Kustannusyhdistys ry
Suomen Musiikkikustantajat ry
Suomen Tekniset Kustantajat ry
Suomen tiedekustantajien liitto ry
Uutismedian liitto ry

Tekijänoikeus on reilun, toimivan ja kilpailukykyisen luovan talouden perusta.

SUURTEN teknologisten mullistusten aikana, esimerkiksi radion, television ja internetin saapuesssa kotitalouksiin, olemme aina vaalineet tekijänoikeutta ja yhdessä onnistuneet pitämään pelisäännöt reiluina.

Nyt tekoäly kuitenkin muuttaa sitä, miten teoksia käytetään. Samalla se haastaa käsitystämme siitä, mikä on teos ja kuka on tekijä. Tarvitaan ymmärrystä ja toimia, jotta tekijänoikeus toteutuu myös jatkossa, sillä tekoälyn aiheuttama murros on mittakaavaltaan ja tahdiltaan poikkeuksellinen. Tekijänoikeuskäytännöt on kiireesti päivitettävä varmistaaksemme, että meillä on tulevaisuudessakin suomalaista kirjallisuutta, journalismia ja taidetta.

Luovien alojen merkitys korostuu epävarmoina aikoina, kun sivistystä, demokratiaa ja henkistä kriisinkestävyyttämme koetellaan. Kertomalla yhteistä tarinaamme suomalaiset teokset rakentavat siltoja välillemme ja auttavat kuvittelemaan tulevaisuutta. Luovan työn edellytysten varmistaminen niin tekijänoikeuden kuin riittävän tuen osalta turvaa koko yhteiskuntaamme ja vahvistaa hyvinvointia.

Valtteri Niiränen
toimitusjohtaja
Kopioisto
040 024 5008
valtteri.niiranen@kopioisto.fi

Ulla Simonen
johtaja
Audiovisuaalisen kulttuurin
edistämiskeskus AVEK
044 790 0344
ulla.simonen@avek.kopioisto.fi
www.kopioisto.fi/avek

Kopioisto
Hietaniemenkatu 2
00100 Helsinki
09 431 521
kopioisto@kopioisto.fi
www.kopioisto.fi

